

4. Жук В. М., Бездушна Ю. С. Капіталізація національного багатства України: землі сільськогосподарського призначення: наукова доповідь. К.: Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки», 2019. – ЦП «Компринт», 40 с.

5. Галузеві стандарти бухгалтерського обліку та фінансової звітності: колективна монографія / В. М. Жук, Ю. С. Бездушна та ін.; За ред. В. М. Жука. К.: Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки», 2015. 368 с.

Брік С. В., к.е.н., доц.
НТУ ХП, Харків

РЕЗЕРВ СУМНІВНИХ БОРГІВ: ФІНАНСОВИЙ ТА ПОДАТКОВИЙ ОБЛІК

Більшість підприємств України зобов'язані створювати резерв сумнівних боргів в бухгалтерському обліку [2], [4]. Тому питання відображення в фінансовому та податковому обліку резерву сумнівних боргів є досить актуальним.

Резерв сумнівних боргів мають право не створювати тільки платники єдиного податку 3 групи, непідприємницькі товариства та мікропідприємства.

Ці особи можуть включати до підсумку балансу поточну дебіторську заборгованість у фактичній сумі без створення резерв сумнівних боргів [2]. Поточна дебіторська заборгованість, яка є фінансовим активом (крім придбаної заборгованості та заборгованості, призначеної для продажу), включається до підсумку балансу за чистою реалізаційною вартістю. Для визначення чистої реалізаційної вартості на дату балансу обчислюється величина резерв сумнівних боргів.

Отже, резерв сумнівних боргів створюється по заборгованості, що виникає в ході нормального операційного циклу або яка буде погашена протягом 12 місяців з дати балансу.

У поняття фінансового активу, серед іншого, включається дебіторська заборгованість, не призначена для продажу, тобто дебіторська заборгованість, що виникає внаслідок надання коштів, продажу інших активів, робіт, послуг безпосередньо боржникові та не є фінансовим активом, призначеним для перепродажу [3].

У той же час така дебіторська заборгованість повинна відповідати і загальним ознаками фінансового активу, зокрема підпадати під ознаки контракту, який надає право отримати грошові кошти або інший фінансовий актив від іншого підприємства [3].

Таким чином, резерв сумнівних боргів створюється по дебіторській заборгованості, за якою повинні бути отримані кошти або їх еквіваленти.

У нормативних документах не вказано, за що саме повинна виникнути дебіторська заборгованість, по якій створюється резерв сумнівних боргів. Зокрема, з кореспонденцій, приведених до рахунку 38 "Резерв сумнівних боргів", можна зробити висновок, що це повинна бути заборгованість покупців за реалізовану продукцію, товари, роботи, послуги, яка відображається на рахунку 36 "Розрахунки з покупцями і замовниками". До того ж і в балансі окремого рядка для резерву сумнівних боргів виділена тільки для цієї заборгованості [5].

В примітках до фінансової звітності повинен приводитися залишок резерву сумнівних боргів за кожною статтею поточної дебіторської заборгованості, його створення і використання в звітному році [2].

З огляду на це резерв сумнівних боргів створюється за такими статтями:

- "Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги" (ряд. 1125 Балансу);
- "Векселі одержані" (ряд. 1120 Балансу);
- "Дебіторська заборгованість за розрахунком Із внутрішніх розрахунків" (ряд. 1145 Балансу);
- "Інша поточна дебіторська заборгованість" (ряд. 1155 Балансу).

В статті "Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги" (ряд. 1125 Балансу) відображається заборгованість покупців замовників за надані їм продукцію, товари, роботи або послуги (крім заборгованості, забезпеченої векселем, якщо така інформація наводиться в окремій статті), зменшена на резерв сумнівних боргів [6].

Витрати на створення резерву сумнівних боргів відображаються у складі інших витрат операційної діяльності кореспонденцією: Дт 84 (944) - Кт 38. Списання резерв сумнівних боргів показують кореспонденцією Дт 38 - Кт 36, 34 і інших рахунків заборгованості, по якій був створений резерв сумнівних боргів [5].

Коригування резерв сумнівних боргів відбивається кореспонденціями:

- Дт 38 - Кт 719 (на суму зменшення розміру резерв сумнівних боргів);
- Дт 84 (944) - Кт 38 (на суму збільшення розміру резерв сумнівних боргів).

Податковий облік резерву сумнівних боргів залежить від статусу платника податку.

Платники, у яких сума річного доходу за минулий рік не перевищує 40 млн грн і які поставили в декларації з податку на прибуток позначку про не проведення коригування фінансового результату, показують в податковому обліку операції з безнадійною дебіторською заборгованістю і резерв сумнівних боргів виключно за бухгалтерськими правилами [1].

Платники податку на прибуток з річним доходом понад 40 млн грн і платники, які не поставили в декларації з податку на прибуток позначку про не проведення коригування фінансового результату, коригують фінансовий результат на податкові різниці [1].

Такі особи збільшують фінансовий результат на суму витрат на формування резерв сумнівних боргів або на суму від списання дебіторської заборгованості понад суми резерву сумнівних боргів.

Фінансовий результат до оподаткування зменшується на суму коригування резерву сумнівних боргів, на яку збільшився фінансовий результат до оподаткування або на суму списаної дебіторської заборгованості [1].

Коригування фінансового результату, пов'язані з резервом сумнівних боргів, вказуються в додатку РІ до рядка 03 РІ декларації з податку на прибуток підприємств у рядку 2.1.2. або в рядку 2.2.2. Списана дебіторська заборгованість наводиться в рядку 2.1.3 або в рядку 2.2.3 додатку РІ декларації.

З метою зручного заповнення балансу на рахунку 38 пропонуємо відкрити аналітичні субрахунки в розрізі окремих статей заборгованості. Наприклад:

субрахунок 38 / Реал "резерв сумнівних боргів по дебіторської заборгованості за реалізовану готову продукцію, товари, роботи, послуги", субрахунок 38 / Векс "резерв сумнівних боргів по заборгованості, забезпеченої векселями" і т. і.

Список використаних джерел:

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р № 2755-VI. 2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 "Дебіторська заборгованість", затверджене наказом Мінфіну від 08.10.99 р № 237. 3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 13 "Фінансові інструменти", затверджене наказом Мінфіну від 30.11.2001 р № 559. 4. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова звітність", затверджене наказом Мінфіну від 25.02.2000 р № 39. 5. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом Мінфіну від 30.11.99 р. № 291. 6. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності, затверджених наказом Мінфіну від 28.03.2013 р № 433.

Будько О. В., д.е.н., доц.

Дніпровський державний технічний університет, м. Кам'янське, Україна

РОЗВИТОК МЕТОДИЧНОГО ІНСТРУМЕНТАРІЮ АНАЛІЗУ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ

Важливим кроком у напрямі реалізації концепції сталого розвитку є визначення показників, якими оцінюється ступінь його досягнення. У «Порядку денному на ХХІ століття», зазначено, що «з метою створення надійної основи для процесу прийняття рішень на всіх рівнях і сприяння забезпеченню саморегульованої сталості комплексних екологічних систем і систем розвитку необхідно розробити індикатори сталого розвитку. Країнам на національному рівні, міжнародним урядовим, міжурядовим та неурядовим організаціям слід запропонувати концепцію показників сталого розвитку. Йдеться про необхідність формування інформації щодо навколишнього середовища, ресурсів і розвитку та визначення національних і глобальних пріоритетів для управління сталим розвитком» [1]. Це актуалізує питання розробки індикаторів оцінки сталого розвитку на макрорівні. Певна річ, визначення індикаторів неможливе без інформації, яка формується на мікрорівні. Саме тому розробка та використання відповідного методичного інструментарію для оцінки сталого розвитку є важливим завданням функціонування та дієвості системи обліково-аналітичного забезпечення сталого розвитку підприємств.

Розвиток економічного аналізу як прикладної функціональної науки пов'язаний з удосконаленням його методології, розробкою спеціальних методів дослідження [2, с.258]. В аналізі сталого розвитку як складовій системи економічного аналізу використовується той же методологічний інструментарій, а отже розвиток його методу є складовою розвитку методології економічного аналізу.

На сутності методу та методики базується методичний рівень аналізу сталого розвитку. Методичний рівень сталого розвитку включає набір системи показників, вибір методів і прийомів аналізу та прогнозування, рекомендації щодо послідовності й періодичності досліджень і формується для кожного об'єкта аналізу з урахуванням особливостей діяльності підприємства. Методологія